

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta pedagogická
Katedra českého jazyka a literatury

HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
Posudek oponentky

Práci předložila: Vlasta Bartoníčková

Název: Lexikální prostředky v mluvených projevech žáků v dětském domově se školou

Hodnotitel: PaedDr. Jitka Málková, Ph.D.

---

1. CÍL PRÁCE:

Cílem práce bylo podle stanovených kritérií analyzovat mluvu žáků dětského domova se školou a pokusit se charakterizovat její podobu v souvislosti s osudy jednotlivých respondentů i s atypičností tohoto sociálního prostředí. Provedená sonda se opírá o zvukový materiál, který autorka shromáždila s využitím svých osobních kontaktů. Pro účely analýzy byl pořízen zjednodušený fonetický přepis deseti nahrávek, poměrně náročný na čas a pečlivost poslechu. Cíl práce byl splněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ:

Práce je systematicky a přehledně členěna a je poměrně rozsáhlá. Autorka nejprve popisuje použité metody zpracování a hypotézy, jež si pro svá zkoumání stanovila. V teoretické části práce se pak s oporou o odbornou literaturu zabývá stratifikací národního jazyka, jeho mluvenou podobou a rysy mluvené řeči. Tato část je vzhledem k tématu až příliš obecná a široce pojatá. Logičtější by bylo se v ní soustředit na mluvu mládeže a na typy poruch chování a učení, které existují a určitě ovlivňují mimo jiné i jazykové chování jedince. V tomto smyslu je velmi přínosná kapitola 2, která je věnována charakteristice zkoumaného jazykového prostředí. Praktickou část tvoří vlastní analýza zvukových nahrávek, jejich transkripty jsou připojeny ve formě příloh na konci práce. Za nadbytečné považujeme zařazení seznamu zkratk a cizích slov na začátku práce – uvedené termíny jsou naprosto základní a vzhledem k lingvistickému zaměření práce není třeba je vysvětlovat (např. latinské názvy slovních druhů, mluvnických čísel a rodů, pádů atd.). Namísto je snad jen vysvětlení zkratk OSPOD a DDŠ, což mohlo být spíše začleněno přímo do textu práce.

Z obsahového hlediska lze upozornit na zavádějící tvrzení na s. 36 o jednom z použitých zdrojů (Málková – Mluvený projev učitele ve výukové komunikaci). Tato publikace zkoumá učitelské komunikáty z pohledu roviny fonetické (včetně zvukových kvalit), morfologické a lexikální, roviny syntaktickou ponechává záměrně stranou. Není tedy možné tvrdit, že „zahrnuje roviny syntaktickou do dalších jevů“. Dále na s. 37 (a dalších) je třeba při komentování dokladů ve fonetické rovině výslovně uvést, že hláskové změny typu úžení é>í, ý a diftongizace ý>ej v koncovkách se promítají do morfologické roviny (tam je autorka poté správně řadí). Často se objevují opakované chyby ve stanovení slovnědruhové příslušnosti analyzovaných výrazů (s. 41 – *jistej*=sloveso; s. 47 a další – *poprosej*, *ňákej*=adjektiva; s. 53 a další včetně závěru práce – *každý*, *takový*=adjektiva). Dále je třeba upozornit, že výraz *taky* nelze považovat za nedostatek, má hovorový příznak, je tedy v mluveném projevu spisovný

(podobně na téže straně hovorový výraz *oblíkání* a na s. 50 neutrální *znamínka*). Některé zkoumané jevy nejsou zařazeny do správné jazykové roviny, např. výraz *taklenc* je řazen do morfologické roviny – s. 56, dále tvar zájmena *ty* *znamínka* do fonetické roviny – s. 50. V případě užití výrazu *kypřící* jako účelového adjektiva nejde o krácení, nýbrž o nenáležité dloužení vokálu (s. 58). Analyzování výskytu náležitých krátkých tvarů zájmena *já* v dativu a akuzativu (*mi, mě*) se jeví jako zbytečné, jakou má mít výpovědní hodnotu? Rovněž není jasné, proč jsou do sestaveného slovníčku začleněny výrazy z běžně mluveného jazyka, jichž se v řečové praxi normálně využívá i v jiném jazykovém prostředí (např. *policajt, kafe, basket cigáro, mít nervy, mít styl...*).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA:

Z formálního hlediska lze upozornit na občasně nedostatky v interpunkci (v prohlášení, v poděkování, dále na s. 9, 10, 11, 19, 26, 59) a občasně překlapy (s. 11, 13, 14, 52, 59, 61, 63, 69), které patrně souvisejí s formátováním a úpravami textu. Na s. 14 najdeme chybný tvar zájmena (*čestiny ... jeho spisovné formy*) a na s. 16 chybný tvar přechodníku (*Hockett podporující*). V citacích pod čarou a v seznamu literatury kolísá používání velkých písmen. Na s. 50 je chybný zápis výrazu *obecně_český* a na s. 68 podobně *přes_to*.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE:

Celkově lze předkládanou práci hodnotit jako původní, rovněž je nutné ocenit množství shromážděného jazykového materiálu, velmi náročného na zpracování. Práce svědčí o hlubším zájmu o zvolené téma a splňuje na základní úrovni formální i obsahové náležitosti diplomové práce. Kvalitu částečně ovlivňují výše uvedené obsahové i formální nedostatky.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

1. Proč se autorka domnívá, že je zájmový slang spojen s uživateli mladšími a profesní se staršími (s. 13)?
2. Do jaké míry a v čem se mluvený projev respondentů liší od projevu jejich vrstevníků v běžném jazykovém prostředí?

6. NAVRHOVANÉ HODNOCENÍ:

Práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše uvedeným připomínkám navrhuji stupeň hodnocení **velmi dobře**.

Plzeň 15. 8. 2023

PaedDr. Jitka Málková, Ph.D.

Souhlasí s originálem
Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury
J. Málková